

2017-05-24
Ku2017/01390/DISK**Kulturdepartementet**Uppsala universitet
Box 256
751 05 Uppsala

Uppdrag till Uppsala universitet att kartlägga myndigheters tillämpning av principen om fördragskonform tolkning i förhållande till Sveriges konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet att inom särskilt angelägna områden göra en kartläggning av myndigheters tillämpning av principen om fördragskonform tolkning i förhållande till Sveriges konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter. Kartläggningen ska ta sin utgångspunkt i en beskrivning av innebörden av principen om fördragskonform tolkning såsom den anges i den svenska doktrinen. Uppdraget ska innefatta en redovisning av

- om, i vilka fall och hur principen om fördragskonform tolkning tillämpas i domstolsavgöranden och förvaltningsbeslut,
- om, i vilka fall och hur principen om fördragskonform tolkning beaktas på andra sätt i myndigheters verksamhet,
- en analys av eventuella orsaker till att principen om fördragskonform tolkning tillämpas i högre eller mindre grad eller inte alls, och
- en analys av inom vilka rättsområden tillämpningen av principen om fördragskonform tolkning har särskild betydelse för att säkerställa full respekt för Sveriges konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter.

Redovisningen som avser domstolsavgöranden gäller avgöranden från överrätterna och de högsta domstolarna, dvs. hovrätterna inklusive Mark- och miljööverdomstolen, kammarrätterna inklusive Migrationsöverdomstolen, Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen, samt Arbetsdomstolen. Redovisningen som avser

förvaltningsbeslut ska ske i dialog med och omfatta ett urval av myndigheter vars verksamhet särskilt tydligt aktualiserar frågor om mänskliga rättigheter.

Kartläggningen bör särskilt avse FN-konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter, om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, mot diskriminering av kvinnor, mot rasdiskriminering, mot tortyr, om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och om barnets rättigheter samt Europarådets konventioner om nationella minoriteter, om landsdels- eller minoritetsspråk, om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (den s.k. Istanbulkonventionen) och till förhindrande av tortyr. Kartläggningen bör även avse Europeiska sociala stadgan och relevanta ILO-konventioner.

Kartläggningen ska inte omfatta en kvalitativ bedömning av tillämpningen av principen om fördragskonform tolkning.

Uppdraget ska bidra till ett kunskapsunderlag gällande tillämpningen av principen om fördragskonform tolkning i Sverige och genomföras i dialog med länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Domstolsverket och andra berörda aktörer.

Uppdraget ska även bidra till Sveriges genomförande av Agenda 2030, som bl.a. syftar till att förverkliga alla människors mänskliga rättigheter.

I uppdraget ska resultatet av den kartläggning, inom särskilt angelägna områden av hur tillämpningen av lagar och andra föreskrifter överensstämmer med barnkonventionen, som Barnrättighetsutredningen presenterade i sitt betänkande (SOU 2016:19), beaktas. Vidare ska även det arbete som pågår inom ramarna för Barnombudsmannens uppdrag att stödja statliga myndigheter, kommuner och landsting i arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheten (S2016/07874/FST och S2016/07875/FST) beaktas.

Uppsala universitet får för uppdragets genomförande använda 500 000 kr under 2017. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslaget 6:1 Allmänna val och demokrati, anslagsposten 14. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 november 2017. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast i samband med slutredovisningen den 31 december 2017.

En redovisning av uppdraget och en ekonomisk redovisning av använda medel ska lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 31 december 2017. Redovisningarna ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Regeringen beslutade den 13 oktober 2016 om en strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17:29). Strategin tar sin utgångspunkt i målet för politiken för mänskliga rättigheter som riksdagen antagit, nämligen att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter ställer krav på att Sverige genom lagstiftning och på andra sätt förverkligar de rättigheter som respektive konvention tar sikte på. Det är grundläggande att svensk lagstiftning är utformad i överensstämmelse med alla konventionsåtaganden som ingåtts. Myndigheter och domstolar är också skyldiga att så långt det är möjligt inom ramen för den svenska rättsregelns ordalydelse, tolka svenska rättsregler på ett sådant sätt att de blir förenliga med Sveriges konventionsåtaganden. Detta genom att tillämpa principen om fördragskonform tolkning.

Skälen för regeringens beslut

För att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter måste myndigheters beslut och andra åtgärder vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Regeringen har därför i strategin för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter aviserat en åtgärd om att följa hur principen om fördragskonform tolkning tillämpas i myndigheters verksamhet. Uppdraget ska bidra till kunskap gällande tillämpning av principen om fördragskonform tolkning och kan på så sätt vara en viktig del i det fortsatta arbetet med att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

Uppsala universitet har sedan 2014 haft regeringens uppdrag att utarbeta och genomföra ett övergripande program för kompetensutvecklingsinsatser om de mänskliga rättigheterna för berörd personal inom statsförvaltningen. Inom ramen för uppdraget har Uppsala universitet bland annat utvecklat och genomfört utbildningar och som en del i detta identifierat myndigheter som ska prioriteras i utbildningsinsatserna. Genom uppdraget har Uppsala universitet etablerat kontakter med myndigheter som kan beröras av kartläggningsuppdraget gällande principen om fördragskonform tolkning.

Mot denna bakgrund bör Uppsala universitet ges medel för att kartlägga tillämpningen av principen om fördragskonform tolkning i myndigheters verksamhet.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Anna-Lena Sjölund

Kopia till

Statsrådsberedningen
Justitiedepartementet/DOM/L6/EU
Utrikesdepartementet/FMR
Socialdepartementet/FST/JÄM/EIS
Finansdepartementet/BA/SFÖ/ESA
Utbildningsdepartementet/UH
Kulturdepartementet/D
Arbetsmarknadsdepartementet/EUI
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Domstolsverket
Kammarkollegiet
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Sveriges Kommuner och Landsting